

Ленінскі напрамак

Праграма партыі любімай не сходзіць з вуснаў сёння ў нас
Аб ай ва ўсіх кутках Радзімы ідзе цудоўны пераказ

Па колькі раз яе чытаем, усе прадуманы радкі. Сваё жыццё сабе ўяўляем, як там напісана — такім.

Сказала Партыя аб гэтым, а Партыі — пад сілу ўсё. І сонца Леніна над светам сагрэе новае жыццё.

Ні сіл, ні працы не шкадуем, за мір гарою мы стаім. Мы сёння камунізм будзем і самі будзем жыць у ім.

«КВМ» дае... каманду

МАСКВА. ...З дыспетчарскага пункта сістэмы Мосэнэрга на ТЭЦ-12 пададзена каманда — павялічыць напружанне. Дзяжурны інжынер станцыі прымае рашэнне: дадатковую магутнасць узяць з першага блока. І вось каманда выканана. Змену рэжыму работы катла і турбіны зрабіла кіруючая вылічальная машына — «КВМ». Яна прыняла распараджэнне, зрабіла разлікі, паслала каманду...

Такой «разумнай» машыны на цеплаэлектрацэнтралі пакуль яшчэ няма, але стварэнне яе пачата ўжо. Навуковыя супрацоўнікі сталіцы ў садружнасці з электрыкамі, наватарамі ТЭЦ-12 распрацавалі арыгінальную канструкцыю «КВМ». Група работнікаў вытворчасці зараз займаецца падрыхтоўкай да яе мантажу.

Устаноўка вылічальнай тэхнікі на ТЭЦ-12 праследуе мэту адпрацаваць прыніцыпы аўтаматычнага кіравання сучасным энергетычным абсталяваннем.

ДЗЕЦЯМ КАЛГАСНІКАУ

Прыгожы, светлы двухпавярховы будынак школы-інтэрната за кароткі тэрмін вырас на ўскраіне в. Аснежыцы — цэнтры калгаса імя Сталіна Пінскага раёна. На славу папрацавалі будаўнікі. Класы, фізічны і хімічны кабінеты, сталовая, прасторная глядзельная зала і іншыя аўдыторыі аддзеланы з вялікім стараннем і любоўю.

А як жа інакш? Тут жа будуць вучыцца дзеці, — заўважае майстар Іосіф Іванавіч Навумаў. — Няхай радуецца рэбяткі.

Добраякасна выкананы работы па ўзвядзенню будынка школы, кацельнай, воданалорнай вежы, помпавай станцыі.

Застаюцца лічаныя дні да заканчэння будаўніцтва першай у раёне школы-інтэрната, у якой будуць жыць і вучыцца 320 рэбят — дзеці калгаснікаў з Пінскага і іншых раёнаў.

В. БАЙДА.

Голас РАДЗІМЫ

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЕЙ З СУАЧЫННІКАМІ

№ 66 (551)

Жнівень 1961 г.

Год выдання 7-ы

АРШАНСКІЯ АБРУСЫ

Новы ткацкі цэх Аршанскага льнокамбіната нядаўна застракаецца рознакаляровымі асновамі. Блакітныя, бурачковыя, чырвоныя, яны ўтвараюць маляўнічую карціну, нагадваючы луг у пару квецені.

Гэта пачалі выпускаць першую партыю жакар-

давых вырабаў — тонкіх ільняных абрусаў.

Паспяхова асвойваюць новы асартымент ткачыхі комплекта, дзе памочнікам і майстрам Анатоля Пудінцаў, Віктар Сідарэнка, Марат Цімошчанка і іншыя. Адзін са станкоў на комплексе памочніка майстра Ш. Сварбілава гэтымі днямі пачаў вы-

пускаць і парт'ерную тканіну.

Новыя вырабы — яшчэ адна працоўная перамога аршанскіх тэкстыльшчыкаў.

Выдатныя малюнк новыя вырабаў, дзе ўзор гарманічна спалучаецца з тканінай, стварыў калектыў мастацкай майстарні камбіната пад кіраўніцтвам мастака Ба-

рыса Пятровіча Арлова. Сам працэс жакардавага ткацтва — справа складаная, патрабуе высокай вытворчай культуры і сапраўднага майстэрства ткачоў.

А. БАДУ.

Перадавы рэзчык-станочнік Віцебскага заводу заточных станкоў Павел Сцяпанавіч Мядзведскі.

Адказваем на пытанні чытачоў

Так, гэта сіла

Да нас звярнуўся адзін з чытачоў газеты «Голас Радзімы» з просьбай правільна асвятліць рад пытанняў, скажоных у артыкуле «Сіла ці слабасць Савецкага Саюза» ў газеце «Бацькаўшчына» ад 9 ліпеня 1961 года. Аўтар пісьма прыслаў нам і выразку гэтага артыкула, у якой ад пачатку і да канца сважаюцца пытанні стану эканомікі, унутранай і знешняй палітыкі Савецкай дзяржавы. На падобнага роду артыкулы не варта было б і адказваць. Такія ж артыкулы з'яўляюцца часта ў друку «вольнага свету», але мы лічым сваім абавязкам выканаць просьбу чытача.

У пачатку артыкула «Сіла ці слабасць Савецкага Саюза» аўтар спрабуе падкупіць чытача нібыта сваёй аб'ектыўнасцю. Ён піша, што будзе кіравацца не суб'ектыўнымі пажаданнямі палітычнага эмігранта, а «дакладным аналізам унутранага палажэння ў Савецкім Саюзе».

Але аналізу не атрымалася. Нават схлусіў бяздарна. Аб савецкай эканоміцы аўтар нічога лепшага не выдумаў, чым тое, нібы яна ў апошнія гады перажывае «цыкл крызісаў». Усім вядома, што за гады Савецкай улады нацыянальны даход СССР вырас у 27 разоў. Вялікая галіна народнай гаспадаркі — прамысловасць у 1960 годзе дала прадукцыі ў 45 разоў больш, чым у 1913 годзе, а з 1945 па 1960 год валавая прадукцыя прамысловасці вырасла ў 6 разоў. З 1918 па 1960 год сярэднегадавыя тэмпы прыросту прамысловай прадукцыі СССР складаюць 10,1 працэнта. Ні адна капіталістычная краіна не ведае такога бурнага развіцця эканомікі. Для параўнання можна ўзяць найбольш буйную краіну капіталізму — ЗША. За гэтыя ж гады

тэмпы росту прамысловасці ЗША складалі 3,3 працэнта. Эканоміка ж ЗША не перанесла і маленькай долі разбурэння і страт, як эканоміка СССР у гады першай і другой сусветнай войнаў.

Недарэчныя разважання і аб крызісе ў той час, калі ў сельскай гаспадарцы СССР з году ў год расце механізацыя працы, пашыраюцца пасяўныя плошчы, расце валавая прадукцыя. За апошнія 7 год — з 1953 года — пасяўныя плошчы выраслі на 16 мільянаў га. За гэты ж час валавая прадукцыя сельскай гаспадаркі павялічылася на 61 працэнт.

Царская Расія па эканамічнаму развіццю адставала ад буйнейшых еўрапейскіх краін у 4—5 разоў, а ад ЗША ў 10 разоў. Пасля Вялікага Кастрычніка наша краіна зрабіла нябачаны скачок у развіцці эканомікі. Засталіся ззаду такія краіны, як Францыя, Англія, Германія. Савецкі народ паспяхова ажыццяўляе задачу дагнаць і перагнаць у галіне эканомікі ЗША. Па вытворчасці некаторых відаў прадукцыі СССР займае ўжо раз першае месца ў свеце. У нас робіцца больш, чым у любой другой краіне свету трактараў, здабываецца жалезнай руды, каменнага вугалю, выпускаецца шарсцяных тканін і іншых тавараў. Недалёкі той час, калі СССР выйдзе на першае месца ў свеце па аб'ёму вытворчасці на душу насельніцтва.

Высокія тэмпы развіцця савецкай эканомікі, хуткі рост вытворчасці з'яўляюцца вынікам планавасці савецкай эканомікі, адсутнасці беспрацоўя, адсутнасці эксплуатацыі ў краіне. Працоўныя СССР з'яўляюцца гаспадарамі сваёй краіны, іх праца накіравана на павелічэнне агульнанароднага багацця, на паліпшэнне матэрыяльнага дабрабыту ўсяго народа, а тым самым і кожнага асобнага савецкага чалавека. Таму савецкія людзі кроўна зацікаўлены ў развіцці сацыялістычнай вытворчасці, у павышэнні прадукцыйнасці працы, у ўмацаванні сацыялістычнага ладу. Аб гэтым сведчыць такая радасная з'ява, як развіццё руху рацыяналізатарства ў вытворчасці. Толькі ў

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Камбайнёр Пётр Мартышэўскі і яго памочнік Мікалай Мартышэўскі — лепшыя механізатары саўгаса «Раднінскі» Клімавіцкага раёна. Яны убралі сваім камбайнам 270 гектараў зерняных. Зараз механізатары працуюць на ўборцы яравой пшаніцы.

Новая прадукцыя суднабудаўнікоў

ПІНСК. Калектыў Пінскага суднабудаўніча-суднарамонтнага заводу пачаў серыйны выпуск новых службова-раз'язных цеплаходаў. Яны прызначаны ў асноўным для тэхнічнага абслугоўвання рачных шляхоў, могуць быць выкарыстаны для перавозкі розных будаўнічых матэрыялаў і абсталявання. Судна забяспечана рухавіком у 150 конскіх сіл, мае асадку 74 сантыметры, што дазволіць рабіць паездкі па невялікіх рэках.

Пачаліся работы па будаўніцтву металічных паромаў для вялікіх рэк. На кожным такім плывучым збудаванні можна памясціць пяць грузавых аўтамашын. Даўжыня парома — 22 метры, шырыня — 14 метраў. Яны могуць быць выкарыстаны таксама як часовыя масты.

Разгарнулася падрыхтоўка да вырабу электрыфікаванага плывучага земснарада «ДС-1» для паглыблення малых рэк і каналаў. Судна, якое абслугоўваюць два рабочыя, зможы выкідаць у гадзіну з дна ракі або канала 30 кубаметраў грунту.

27 жніўня савецкі народ адзначае Дзень шахцёра. К гэтаму дню дабіліся вялікіх поспехаў шахцёры Салігорскага калійнага камбіната. На здымку: перадавыя шахцёры камбіната (злева направа) Л. Яцкоў, Г. Карабаеў, В. Кочатаў, М. Пінчук, Г. Кожухаў, Г. Вараб'ёў, В. Ходзін, В. Шлепаў, І. Пятрэнка, І. Аналелаў, К. Давыдок і Г. Камкоў.

ФАКТЫ ВЫКРЫВАЮЦЬ

Суайчыннікі з Англіі, ЗША, Францыі і іншых краін прыслалі ў рэдакцыю некалькі пісем, у якіх просяць расказаць на старонках газеты «Голас Радзімы» пра злачынствы Астроўскага, Гутырчыка, Серафімовіча і іншых здраднікаў беларускага народа, якія ў сучасны момант выкрываюць паяўнічыя фразы, заклікаючы эмігрантаў рыхтавацца да ўступлення ў замежныя легіёны. «Мы ўжо чулі

гэтыя заклікі Астроўскага ў час вайны ў Карэі, — піша суайчыннік К. М. з Англіі, — мы яму тады не паверылі, а зараз тым больш не хочам яго слухаць, таму што ведаем яго злачыннае аблічча здрадніка нашага народа. Вы пра што пісалі ўжо, але былі б пакадана, каб вы яшчэ больш расказалі эмігрантам аб яго крываваых злачынствах у час вайны. Наведайце вёску Вялікая Воля і пагавя-

рыце з яе жыхарамі. Яны добра ведаюць Астроўскага... Паказьце таксама сапраўднае аблічча і сябра Астроўскага — Серафімовіча Сямёна па яго «справах» у Мірскім раёне...» «Ёсць у нас невялікая група галаварэзаў, якую ўзначальвае Гутырчык Сяргей, — піша суайчыннік І. П. з Саут-Рывера (ЗША) — Напішыце аб яго службе ў СД у г. Баранавічах і аб

тым, як ён «вызваляў» ад жыцця мірных беларускіх грамадзян...» Выконваючы просьбу суайчыннікаў, рэдакцыя камандзіравала свайго карэспандэнта ва ўказаныя месцы, дзе ён пагутарыў з мясцовымі жыхарамі і азнаёміўся з актамі злачынстваў нямецка-фашысцкіх захопнікаў і іх прыслужнікаў у перыяд Вялікай Айчыннай вайны. Ніжэй мы друкуем падрыхтаваны ім матэрыял.

«Прэзідэнт» так званай ВЦР Радаслаў Астроўскі, выступаючы на розных «змагарных» пачэстках і зборшчых, паклёпнічае на беларускі народ. Раней ён гаварыў, што ВЦР не супрацоўнічала з гітлераўцамі і не дапамагала ім забіваць, вешаць і рабаваць беларускі народ. Але калі праўда, як кажуць, выплыла наверх, калі спадара «прэзідэнта» прыціснулі да сцяны канкрэтнымі фактамі, ён вымушаны быў прызнаць, што яго рада сапраўды дапамагала Гітлеру ўстаўліваць на Беларусь «новы парадак». Але ўсё гэта, маўляў, рабілася для адвоу вачэй, а на самай справе Астроўскі і яго сябры нібыта шкодзілі гітлераўцам.

Якое гэта было змаганне, супраць каго яны выступалі і якімі сродкамі забяспечвалі «незалежнасць» нашай Бацькаўшчыны, як рава сведчаць наступныя факты.

Ёсць на Гродзеншчыне вёска Вялікая Воля. Пан Астроўскі і яго падгалоскі меркавалі арганізаваць там «флію» якой-небудзь «вызвольнай» фашысцкай арганізацыі. Але жыхары Вялікай Волі наадрэз адмовіліся супрацоўнічаць з гітлераўцамі. Гэтага было дастаткова, каб дашчэнтна знішчыць усю вёску.

Цудам уцалелішы сведка страшнай расправы гітлераўцаў над сялянамі Вялікай Волі Іван Павачка расказвае:

«16 снежня 1942 г. наша вёска была акружана немцамі і паліцэйскімі. Яны загадалі ўсім сабрацца ў адно месца, маючы пры сабе прадуктаў на тры сутак. Нас раздзялілі на дзве групы: у першай — 156 чалавек, у другой — 130. Я са сваёй жонкай і дзецьмі знаходзіўся ў першай групе. Калі нас падвалі да ямы, з якой пры будаўніцтве моста праз раку браў пясок, мы зразумелі, што нас будуць расстрэльваць.

Жанчыны з жахам падаліся назад, пачалі плакаць і ўпрошваць гітлераўцаў, каб папшадвалі дзяцей, але ніхто не звярнуў на гэта ўвагі. Паказаўшы яму, каты загадалі спусціцца ў яе і легчы радамі. Я ляжаў зверху, абняўшы свайго сына. Праз некалькі хвілін раздаліся кулямётныя чэргі па тых, што ляжалі ў яме. Першай чаргой быў смяротна ранены мой сямігадовы сын Міхал, а мне куляй адарвала на левай руцэ палец. Мой сын паспеў сказаць: «Татка, мне баліць», і памёр.

Калі закончылі страляць, цяжка параненыя працягвалі стаяць. Тады каты спусціліся ў яму і расстрэльвалі іх у галаву з пісталета. Грудзі і твар мой былі ў крыві, і каты, відаць, падумалі, што я забіты. Засыпаўшы трупы пяском, яны пайшлі. Задыхаючыся, я выбраўся з ямы.

«Сяброўская» гутарка. Злева — кат беларускага народа Вільгельм Кубэ, справа — шэф-праваднік СБМ М. Ганько.

Пад такой надзейнай аховай гаварыў свае прамовы «прэзідэнт» Астроўскі.

У той жа дзень была дашчэнтна спалена наша вёска.

Такія жахі тварыліся ўсюды. Нямецкія фашысты і іх памагатыя — беларускія нацыяналісты, устаўліваючы «новы парадак», не шкадавалі людской крыві. На працягу больш трох год у Беларусі было забіта і павешана, спалена жывымі сотні тысяч мірных грамадзян, разбурана сотні прадпрыемстваў, камунальная гаспадарка, музеі, школы, балніцы, жыллыя дамы. Гітлераўцы і беларускія нацыяналісты энцічалі ўсё, што звязана з нацыянальнымі традыцыямі беларускага народа. Многія прадстаўнікі беларускай інтэлігенцыі былі пасаджаны ў турмы і канцэнтрацыйныя лагеры, замучаны ў засценках гестапа або насільна вывезены ў Германію.

Знішчэннем беларускага народа, знішчэннем яго багаццяў, культуры займаліся такія крывававыя каты, як блізкі сябра Астроўскага Серафімовіч Сямён (цяпер жыве ў Англіі, з'яўляецца кіраўніком нацыяналістычнай арганізацыі «ХАБР»). Будучы камандантам паліцэйскага гарнізона ў г. Міры, а затым, узна-

«Хайль Гітлер!» — цягнецца, стоячы побач з афіцэрамі СС, Радаслаў Астроўскі.

чалваючы карны атрад «Ягдцуг» у г. Баранавічы, Серафімовіч бізлітасна распраўляўся з мірнымі грамадзянамі. Гэта ён у красавіку 1944 года, выконваючы загад Астроўскага, наводзіў «новы парадак» у вёсцы Ярэмічы Карэліцкага раёна, дзе спаліў жывымі ў доме некалькі жыхароў вёскі, іншых арыштаваў і перадаў у засценкі СД, а едучы назад у в. Вялікая Вобрына, каб пазбавіць жыхароў магчымасці, малоць зерне, спаліў на рацэ Уша млын. У маі таго ж года Серафімовіч такім чынам распраўляўся з жыхарамі в. Завостраўчча і Марач Клецкага раёна. На месцы, дзе былі вёскі, засталіся горы попелу ад спаленых дамоў. Там, дзе праходзіў «Ягдцуг» Серафімовіча, ракой лілася людская кроў.

Толькі ў Мірскім раёне карнікамі на чале з фашыстам Фастам, Серафімовічам і Панкевічам замучана, расстрэляна, павешана, спалена жывымі 2 674 чалавекі. Пры забойстве грамадзян фашысты і іх саўдзельнікі забіралі ўсю іх маёмасць, скаціну, прадукты, адзенне.

Але каты беларускага народа на гэтым не спыняліся. З дазволу свайго сябра, гітлераўскага каманданта Серафімовіч, Ляўковіч і Мазурчак арганізавалі ў г. Міры па вуліцы Завальнай у доме Чабатаровіч Марыі прытон, у які слай зацягвалі мясцовых дзяўчат, гвалцілі іх, пасля чаго расстрэльвалі.

Можна яшчэ многа чаго прыпомніць гэтаму «змагару», але дастаткова і гэтых фактаў, каб пераканацца ў тым, хто такі Серафімовіч.

Не далёка адстаў ад Серафімовіча і кіраўнік нацыяналістычнага зборшчча ў Саут-Рыверы (ЗША) Гутырчык Сяргей. Свае паслугі па забойству мірных грамадзян Гутырчык прапанаваў немцам у першыя дні акупацыі Беларусі, добраахвотна паступіўшы на службу ў Ляснінскі гарнізон паліцыі. За асаблівае старанне, праўдлеае ім у час аблаў на мірнае насельніцтва, у канцы 1941 года Гутырчык быў пераведзены на службу ў СД у г. Баранавічы, а ў 1943 г. ужо камандаваў аддзяленнем ахоўнай роты войск СД пры вядомым усім канцэнтрацыйным лагерам Калдычэва над Баранавічамі. Вось тут ён сябе і праявіў як кат беларускага народа.

Гутырчык сам асабіста арыштоўваў і расстрэльваў мірных грамадзян, ён уваходзіў у лік так званых «ахвотнікаў», якія катавалі, вешалі і расстрэльвалі жанчын, старых і дзяцей.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

ПАМЫЛКУ Я ВЫПРАВІЎ

У маі гэтага года, пасля 20-гадовага блукання па свеце, я зноў ступіў на родную зямлю. Цудоўныя праспекты і метрапалітэны Ленінграда, куды прывёз нас акіянскае параход «Калінін», густыя півы і кучаравыя сады роднага кутка — саўгаса «Астрагляд» ўсхвалявалі сэрца, закружылі галаву. Радасць і боль нахлынулі разам, Радасць — за вяртанне на Радзіму, да сваіх людзей, боль — за марна страчаныя лепшыя гады жыцця.

Лёс, калі можна так сказаць, злосна пасмяяўся з мяне. Трапіўшы ў час вайны ў фашысцкі палон, я спачатку застаўся ў Заходняй Германіі, пад Мюнхенам. Паверыў варожай прапагандзе, што палонных у СССР будуць караць. У 1951 годзе зноў дапусціў вялікую памылку: паверыў ліслівай прапагандзе прадстаўніка нейкай амерыканскай царкоўнай «добрадзейнай» арганізацыі і пераехаў з сям'ёй у ЗША. Сям'ёй абзавеўся яшчэ ў Заходняй Германіі. Там сустрэў украінку Марыю Кузіў з Гарнопальчыны, якую акупанты ў час вайны разам са старымі бацькамі вывезлі на фашысцкую катаргу. У ЗША папаў у Каліфорнію, у гарадок Санхозей каля Сан-Францыска.

Як у Заходняй Германіі, так і ў ЗША, паспытаў гора, зведаў беспрацоўе, нястачы. Нідзе ніхто не цікавіўся маёй спецыяльнасцю. А я ж заатэхнік і ветэрынарны фельчар. Працадаўцы глядзелі толькі на мае шырокія плечы і моцныя рукі. Дзякуючы ім, я і мог яшчэ знайсці якую-небудзь цяжкую работу. У Заходняй Германіі і ў ЗША працаваў толькі на пральнях. Праца гэта вельмі цяжкая, а за яе ў Заходняй Германіі мне плацілі па 80 марак ў месяц. Чацвёртую частку іх аддаваў за кватэру, падобную на сабачую будку, плошчай у тры квадратныя метры на гарышчы пад дахам. За астатнія трэба было жыць і карміць сям'ю: жонку і дзвюх дзяцей.

У ЗША ў пральні плацілі 97 цэнтаў за гадзіну. Але ж я не меў поўнага рабочага тыдня. Да таго ж царкоўная «добрадзейная» арганізацыя за свае паслугі спганяла з мяне больш 300 долараў. Жонку толькі двойчы ўдалося ўладкаваць на работу: першы раз швачкай у пральні, другі раз — на кансервавм прадпрыемстве. Хоць гэтыя ўладкаванні каштавалі многа грошай, Марыя хутка траціла работу: на пральні таму, што захварэла дачка Вера і яе трэба было даглядаць, на кансервавм прадпрыемстве таму, што Марыя захварэла сама. А захварэў чалавек, не вышаў на работу, дык яго месца прапала: у ЗША хапае беспрацоўных.

Хвароба каго-небудзь з сям'і — гэта не толькі няшчасце, а і жабрацтва. Пяцімінутны прыём у ўрача мне каштаваў 8 долараў, ля-

карствы — 5 долараў. А калі я ў другі раз моцна захварэў і трэба было легчы ў балніцу, спатрэбілася 700 долараў. Дзе ж іх возьмець?

Дзесяць год жыла і марнела мая сям'я ў ЗША. А з Радзімы даляталі весткі, адна за другой лепшыя: грандыёзныя новабудовы, узятая паліна, спадарожнікі Зямлі...

Сваякі пісалі пра росквіт саўгаса, пра сваё жыццё, якое з году ў год багацее і прыгажэе. Пачалі мы падоўгу радзіцца на сямейнай нарадзе, як далей быць. Спісаліся з Савецкім пасольствам, і нам дапамаглі атрымаць дакументы для выезду на Радзіму.

У саўгасе «Астрагляд» пацікавіліся, ці не забыў я сваю спецыяльнасць, і адрозу далі работу. Працюю ветэрынарным фельчарам. Сын Яўген, якому 21 год і які не мог нідзе ўладкавацца ў ЗША, сеў за руль аўтамашыны, якая абслугоўвае малочна-таварную ферму. Дачка Вера пасябрала з аднагодкамі і рыхтуецца пайсці ў школу. А Марыя пакуль што гаспадарыць дома. Ей яшчэ трэба паправіць здароўе.

Зарабляю я няблага — 80 рублёў у месяц. Яшчэ лепшы заробок у Яўгена. У толькі што узведзеным двухпавярховым доме нам выдзелілі кватэру з чатырох пакояў. Кошт гэтай кватэры — менш чатырох рублёў у месяц. А ў ЗША за такую кватэру трэба было плаціць не менш 150 долараў. Таму і туліліся мы там у сырм спаранхелым бараку.

Іншы ўклад жыцця у нашых людзей. Калі там, на Захадзе, кожны жыве замкнута, думае толькі аб сабе, дык тут — выручка і ўзаемадапамога. Памятаю, як я страціў аднойчы прытомнасць у час работы ў пральні. Але ўсе праходзілі міма. Можна хто і хацеў бы дапамагчы, дык за тое, што ён спыніцца і не будзе некалькіх мінут працаваць, уладальнік пральні выганіць яго з работы. За хуткую дапамогу, якую нехта ўсё-такі выклікаў, давалася за плаціць 20 долараў.

На Радзіме нават дыхаецца паіншаму, лягчэй. А як прыемна бачыць усё сваё, роднае, савецкае, разумець, што ў любой добрай справе ёсць частка і тваёй працы. І таму мне хочацца сказаць *Карлу Салазінку*, якога я ведаў, і іншым, хто яшчэ марнее ў ЗША з ліку рускіх перамяшчаных асоб: савецкі народ не посьціж каменя за пазухай супраць тых, хто памыляўся. Ён хоча дапамагчы ім зразумець памылкі.

С. КОТАЎ.

ветфельчар саўгаса «Астрагляд» Брагінскага раёна.

На здымку С. Котаў гутарыць з дзяркамі.

100 МАДЭЛЕЙ СТАНКОЎ

ВІЦЕБСК. Калектыў станкабудаўнічага завода імя Камінтэрна вырабіў доследны ўзор гайканаразнага аўтамата. Праект яго распрацаван спецыялістамі «СКБ-13» пад кіраўніцтвам вядучага канструктара М. В. Сцефанкова. Новы арыгінальны аўтамат на 20 працэнтаў больш прадук-

цыйны за ранейшы, а вагаць амаль удвая менш — усяго 360 кілаграмаў. Віцебскія станкабудаўнічыя заводы імя Камінтэрна, імя Кірава і заточных станкоў за перыяд, які прайшоў пасля XXI з'езда КПСС, асаблі вярбавыш ст новых мадэлей станкоў.

Так, гэта сіла

(Пачатак на 1-й стар.)

1960 годзе 2 млн. 400 вынаходнікаў і рацыяналізатараў унеслі звыш 4 мільёнаў прапаноў, накіраваных на удасканаленне вытворчасці.

Не менш бязглуздым з'яўляецца сцверджанне аб уяўным нацыянальным прыгнеце.

Толькі ў Савецкай дзяржаве ўпершыню ў гісторыі правільна вырашана нацыянальнае пытанне. У нас працоўныя ўсіх нацыянальнасцей згуртаваны ў адзіную дружную сям'ю. З дапамогай вялікага рускага народа ўсе народы СССР атрымалі магчымасць хутка пераадолець сваю эканамічную адсталасць і развіць сваю нацыянальную культуру. Для прыкладу можна ўзяць роўную сярод роўных савецкіх рэспублік — БССР. З 1913 года ў Беларускай ССР валавая прадукцыя прамысловасці ўзрасла ў 34 разы. Прамысловасць БССР выпускае металарэжучыя станкі, трактары, аўтарэжучыя машыны, рознае абсталяванне для прамысловых прадпрыемстваў, прадметы шырокага ўжытку. Валавыя зборы сельскагаспадарчых культур толькі за апошнія 7 год выраслі на збожжавых на 50 працэнтаў, бульбе — больш чым на 20 працэнтаў, льновалакну — больш

чым у 4 разы. Да рэвалюцыі ў Беларусі не было ні адной вышэйшай навучальнай установы, 70 працэнтаў усяго насельніцтва было непісьменным. У сучасны момант у рэспубліцы працуюць Акадэмія навук, якая налічвае больш за 3 тысячы работнікаў, універсітэт і сотні навукова-даследчых і навучальных інстытутаў, тэхнікумаў. У вуні рэспублікі ў 1960 годзе навучалася 59,3 тысячы студэнтаў, у тэхнікумах — 62,6 тысячы. Калі да рэвалюцыі ў агульнаадукацыйных школах навучалася 489 тысяч дзяцей, то ў 1960/61 навучальным годзе — 1382 тысячы.

Кожная нацыя СССР уносіць вялікі і каштоўны ўклад у агульную справу будаўніцтва камунізму. М. С. Хрушчоў, выступаючы на святкаванні 20-годдзя Савецкай Арменіі, гаварыў: «... У нашай краіне народы атрымалі магчымасць праявіць свае здольнасці і ў галіне навукі, у галіне абароннай спраў і ў галіне культуры. Таму незалежна ад канчаткаў прозвішчаў, «оў», «ко» або «ян» ці іншыя, канчаткі прозвішчаў, якія ёсць у нашых рэспубліках Савецкага Саюза, — для ўсіх варты адкрыты. Кожны можа тварыць на карысць нашай Айчыны». Сярод буйных дзячоў савецкай

дзяржавы, выдатных вучоных, работнікаў мастацтва можна сустрэць прозвішчы прадстаўнікоў розных нацыянальнасцей. У вышэйшым органе дзяржаўнай улады — Вярхоўным Саветце СССР — дэпутаты 61 нацыянальнасці. У іх ліку 568 рускіх, 192 украінцы, 55 беларусаў, 48 узбекаў, 35 казахаў, 45 грузін, 43 азербайджанцы, 29 літоўцаў, 20 малдаван, 27 лагтышоў, 19 кіргізаў, 28 таджыкаў, 36 армян, 25 туркменаў, 26 эстонаў, 17 татар, 12 асецінаў, 11 чувашаў і г. д.

Вопыт Савецкага Саюза ў вырашэнні нацыянальнага пытання — сапраўднае раўнапраўе нацыянальнасцей, уздым іх эканомікі і культуры — служаць натхняючым прыкладам для народаў, якія вядуць барацьбу супраць нацыянальнага прыгнёту.

Нават аўтар артыкула, аб якім ідзе гутарка, вымушаны па-свойму прызнаць, што «галоўны элемент сілы Савецкага Саюза... у дасканалы арганізаваны экзарце ідэю камунізму...», што ідэя гэтая «карыстаюцца не малым поспехам у асяроддзі народаў», якія змагаюцца супраць каланіяльнага прыгнёту.

І гэта так. Прыклад СССР натхняе народы на барацьбу за вызваленне ад каланіяльнага прыгнёту. Вось чаму такі вялікі аўтарытэт Савецкага Саюза сярод народаў Афрыкі, Азіі, Лацінскай Амерыкі.

Народы Савецкага Саюза і ўсяго сацыялістычнага лагера жывуць у міры і дружбе. Тут канфлікты і войны выключаны. У краінах сацыялізму няма класаў або асобных груп насельніцтва, якія былі б зацікаўлены ў вайне і выступалі б за вайну. Прапаганда вайны ў Савецкім Саюзе забаронена і караецца законам, як найцяжэйшае крымінальнае злачынства. Знешняя палітыка Савецкага Саюза накіравана на за-

хаванне міру ва ўсім свеце. І гэта не тактычны лозунг, а палітыка, якая выцякае з заканамернасцей развіцця сацыялістычнага ладу.

Больш за 40 год ворагі савецкага ладу крычаць аб нетрываласці савецкага грамадскага дзяржаўнага ладу, аб слабасці савецкай эканомікі і г. д. А за гэты час Савецкі Саюз стаў магутнай сілай. Сацыялістычны лад даказаў сваю магутнасць і жыццёвасць і ў мірны час, і ў гады цяжкіх войнаў за свабоду і незалежнасць савецкага народа. У гады грамадзянскай вайны маладая савецкая рэспубліка вытнула са сваёй тэрыторыі інтэрвентаў 14 капіталістычных краін. У другой сусветнай вайне асноўны цяжар барацьбы супраць нямецка-фашысцкіх агрэсараў выпала на савецкі народ. Гітлераўская Германія была разгромлена.

У выніку другой сусветнай вайны утварыўся магутны лагер сацыялізма, які ўключае ў сябе 35 працэнтаў насельніцтва зямнога шара. У 1960 годзе доля краін сацыялізма ў сусветнай прамысловай прадукцыі складала каля 36 працэнтаў у той час, як у 1917 годзе яна складала менш за 2 працэнта. Аб сіле і жыццёвасці савецкага ладу гаворыць факт, што іменна Савецкі Саюз, а не якая-небудзь іншая, капіталістычная краіна, упершыню адкрыла дарогу ў космас, запустіўшы першыя спадарожнікі зямлі і першыя касмічныя караблі з лётчыкамі-касманатамі Ю. Гагарыным і Г. Цітовым.

Заняты мірнай стваральнай працай, савецкі народ не мае патрэбы ў вайне. Ён прыніцова адстаівае справу міру ва ўсім свеце. «Савецкі Саюз, як і іншыя сацыялістычныя краіны, — гаворыць М. С. Хрушчоў, — не толькі не зацікаўлены ў вайне, але і робіць усё, каб стварыць непераладзаны перашкоды для развіцця вайнаў імперыялістамі». І гэта гаворыць аб сіле, а не аб слабасці краіны Саветаў.

М. СТРАЛЬЦОУ.

НАС НЕ ПАЛОХАЕ ЗАЎТРАШНІ ДЗЕНЬ

Калісьці пры панскай Польшчы ў нас было мала зямлі. А ў сям'і чаццёра: маці, дзве сястры і брат. Часта бывалі спрэчкі з-за гэтага кавалачка зямлі, частыя nelaды. Старэйшы мой брат з жонкай і чатырма дзецьмі вырашаў у 1935 годзе паехаць за граніцу на заробкі. Ён і зараз жыве ў Аргенціне.

А мы засталіся адны. Жылося нам цяжка.

Савецкая ўлада пазбавіла нас гора, якое давіла многія гады. Але шчасце было нядоўгім: у 1941 годзе насунулася чорная хмара фашысцкай акупацыі. Ворагі тапталі нашу савецкую зямлю, залівалі яе крывёю, мучылі, расстрэльвалі і палілі жывымі людзей. Адступаючы, фашысты спалілі наш горад дашчэнту, расстрэльвалі многіх яго жыхароў.

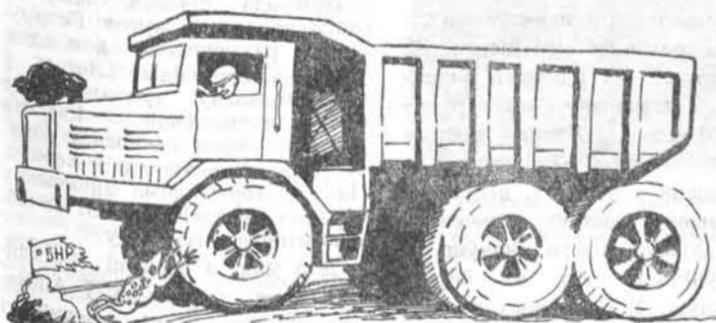
Я з дзецьмі таксама засталася без даху над галавой. У 1946 годзе муж дэмабілізаваўся і мы пабудавалі свой дом. Цяпер матэрыяльна жывём вельмі добра. Мне калісьці і ў сне не сілася, што я са сваёй сям'ёй дажыву да такога дабрабыту. У нас у доме ёсць усё Але самае важнае тое, што нас не палохае заўтрашні дзень. Мы ведаем: ужо сягоння мы жывём добра, а заўтра будзем жыць яшчэ лепш, таму што пра нас няспынна клапаціцца Радзіма.

Дзеці мае ўжо дарослыя. Яны атрымалі адукацыю і працуюць зараз па спецыяльнасці. Ім належыць усё, што ёсць у нашай краіне. І я хачу цяпер толькі аднаго: каб не было новай вайны. Каб я, мае дзеці і мільёны іншых людзей маглі мірна і вольна жыць, спакойна займацца сваёй працай, радавацца чыстаму небу і сонцу. Я хачу, каб ніхто на ўсім зямным шары не парушаў цішыні і спакою, каб людзі забылі, як узрываюцца бомбы і дачасна паміраюць блізкія.

Брат мой піша, што яшчэ ў 1948 годзе ён узяў участак зямлі пад сядзібу і яшчэ да гэтага часу выплачвае за яго. А калі б ён жыў у Савецкім Саюзе, то гэты участак ён атрымаў бы бясплатна і жыў таксама шчасліва і радасна, як мы.

Ганна ПОЗНЯК.

На здымку Г. Позняк.

Для сябе, для народа

І. Ул. Ладзята з сям'ёй.

Разам з галоўным інжынерам завода Аляксандрам Іванавічам Пшаваравым мы ля заводскай Дошкі гонару. З фотаздымкаў глядзяць людзі розных узростаў, розных прафесій: рабочыя, інжынеры, механікі. Неяк міжвольна я звярнуў увагу на два фотаздымкі мужчын, падобных адзін на аднаго.

— Гэта бацька і сын Ладзяты, — пачаў тлумачыць Аляксандр Іванавіч. — Абодва знатныя людзі завода. Бацька — Уладзімір Сяргеевіч Ладзята працуе шаўцом завода, сын — старшым інжынерам па кантрольна-вымяральных прыборах і аўтаматызацыі. Цудоўныя людзі, якія, відаць, пазналі ў жыцці нямаля нягод. Яны — рэмігранты, некалькі год таму назад прыехалі з-за акіяна.

І вось мы сядзім у кватэры Уладзіміра Сяргеевіча Ладзяты. Невысокага росту, моцны, з па-

балеўшымі скронямі, ён ажыўлена і нека ўсхвалявана расказвае аб сваім жыцці. А яго ў яго нялёгка. Калісьці, пры панскай Польшчы, бацька Уладзіміра Сяргеевіча меў у вёсцы Казлы Нясвіжскага раёна 2,5 дзесяціны зямлі. Што можна вырасіць на няўгноеным і дрэнна апрацаваным кавалачку? Хлеба і то не хапала. Прыходзілася ўсёй сям'ёй хадзіць на заробкі да памешчыкаў. Пасля доўгіх ваганняў і роздуму Уладзімір Сяргеевіч вырашаў ехаць шукаць шчасця на чужыну.

Хутка былі прададзены мізэрныя хатнія пажыткі. Сям'я адправілася ў далёкую дарогу. Было гэта ў 1937 годзе.

Зямля Парагвая сустрэла шукальнікаў лепшай долі няласкава. Грошай, якія засталіся пасля дарогі, хапіла на маленькую хатку і кавалак неўрадчайнай зямлі. Усёй сям'ёй пачалі вырошчваць баваўну, кукурузу.

— Да цяжкай, непасільнай працы, — расказвае Уладзімір Сяргеевіч, — дабаўляўся сум па Радзіме. Хоць рэдка, але прыходзілі весткі з родных краёў. Хутка мы пачулі і аб тым, што наша Заходняя Беларусь вызвалена Савецкай Арміяй ад польскіх памешчыкаў. Тады ж мы вырашылі вярнуцца на Радзіму. Але толькі ў канцы 1955 года ўдалося пакінуць чужую зямлю, на якой прагаравалі 19 гадоў.

— Мы зноў на Радзіме, — расказвае Уладзімір Сяргеевіч. — Савецкая ўлада нам прадставіла працу. Цяпер мы адчуваем сябе цудоўна. Сын Іван — старшы інжынер, працуе на заводзе, сын Георгій — студэнт Беларускага палітэхнічнага інстытута імя Сталіна, дачка Антаніна — студэнтка Мінскага тэхнікума лёгкай прамысловасці. Дзеці вучацца бясплатна, нават дзяржава выплачвае ім стыпендыі. Мы з жонкай працуем на заводзе.

У гэтым жа доме, паверхам ніжэй, жыве сын Ладзяты. Заішлі да яго. У кватэры — новая мэбля, тэлевізар, радыёла, Жон-

ка Івана Зінаіда паказала нам сваю ўтульную кватэру.

— Колькі вы плаціце за кватэру?

— Кватэрата — з вадой, паравым ацяпленнем, электрасвятлом — складае паўпрацэнта нашага заробку. Праз якія два-тры месяцы правядуць газ.

Іван Уладзіміравіч Ладзяты — старшы інжынер лабараторыі. Многа карысных спраў зроблена маладым спецыялістам. На яго рахунку некалькі рацыяналізатарскіх прапаноў. Напрыклад, ім прапанавана аўтаматызацыя кампрэсара. Цяпер Іван Уладзіміравіч выношава шмат ідэй па далейшай механізацыі складаных працэсаў вытворчасці цукру.

— Творчыя думкі, — гаворыць Іван Уладзіміравіч, — нараджае свабодная праца, праца для сябе, для народа. Так плённа я не мог працаваць за мяжой. А тут, на заводзе, сярод таварышаў я адчуваю сябе гаспадаром.

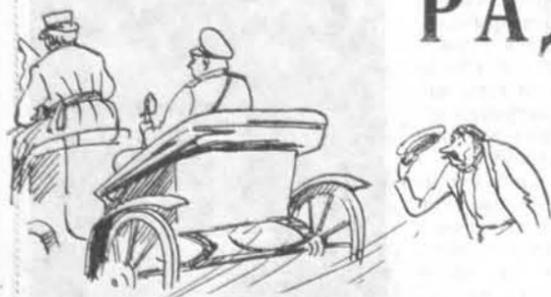
Я. ЗУБАРАУ.

Гарадзейскі цукровы завод Нясвіжскага раёна.

Гродна. Новыя жылыя дамы на вуліцах імя Крупскай і Парыжскай Камуны.

СУЧАСНЫЯ РАДАСЦІ

СКІНУУШЫ са сваіх плячэй годзікаў пяцьдзесят, людзі пераканаліся б, што ў мінулым на працягу ўсяго жыцця былі ў сялян два асноўныя свята — вяселле і хрэсьбіны, у час якіх мелі яны магчымаць парадавацца.

Калі не лічыць гэтага, дык наогул сялянскае жыццё круцілася аднастайна, быццам тая сячка карня.

Часам вясковай вуліцай праязджаў земскі чыноўнік, і тады сяляне здалёк скідалі шапкі, каб не ўгнавіць начальства. Не цікавілася тады гэтае начальства ні хлявом ні нівай.

Сёння другі час настаў. Вось сусед вепрука выкарміў. Здавалася б, звычайная справа, але не тут-то было. Суседавага вепрука наведваў заатэхнік. Агледзеў яго з усіх бакоў, як жаніх нявесту, пасля памераў, узважыў, спісаў анкету на яго ды гаспадары і хоць выехаў. Засумаваў сусед. Вядома, ад службовых

паперак селяніну мала радасці. Прайшоў месяц. Клі-

чуць суседа ў павет. Заходзіць ён да павятовага начальства, а там сялян з другіх вёсак, як зярнят у гурку. І падумайце, мілыя чытачы, пачалі раздаваць сялянам ўзнагароды. Каму за барана, каму за карову, а суседу за вепрука выплацілі грошы, пажадалі поспехаў у далейшай жывёлагадоўлі і дамоў адпусцілі.

Вярнуўшыся, сусед ад радасці расцалаваў і жонку і вепрука. І хоць вярнуў абьякава ўспрыняў гэтую ўзнагароду,

на душы ў суседа было сапраўды радасна.

Кум мой, Ігнат, кукурузу пасеяў. Вычытаў недзе, як гэту каралеву даглядаць, і вырасла ж яна лесам. Калі кумава жонка пачынала лаяцца, ён хапаў пінжак і ў кукурузу. Рассцэле пінжак і спіць у кукурузнай цені, пакуль жонка не прыдзе да формы.

Аднойчы так яго спя-

чага ў кукурузе аграном сустрэў. Ён паглядзеў на кукурузу, паме-

раў, палічыў качаны на сцябле, зярняты і пачаў запісваць. Аб чым пісаў аграном, мужыку пытаць нязручна. Спаў жа ён у рабочы час, баба якраз а поўдні разышлася.

Пасля кума таксама ў павет выклікалі. У паветце кум стараўся ўступіць у размову з другімі сялянамі ды разузнаць, хто з іх спаў на ніве. Не паспеў ён нічога даведацца, як пачалі ўзнагароды раздаваць. Каму за грэчку, іншаму за лён-даўгунец, а куму за кукурузу ўзнагарода дасталася.

Вярнуўся кум дадому з гонарам, хацеў падзяліцца радасцю з жонкай, а яе ў хаце няма. Тут кум на сцяне дыплом пабачыў. За ўзорную чысціню ў хаце Ліга Жанчыны ўзнагародзіла яго бабу электрычным чайнікам. Стаіць гэты чайнік на сталі і нахабна адбівае ў нікелі куму выцягнуты ад здзіўлення твар.

Як бачыце, мілыя грамадзяне, жыццё цяпер такое, што сялянам зусім не хапае часу ў пагоні за падобнымі радасцямі.

Дзядзька Лявонь. («Ніва» — орган галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства, Беласток. 13 жніўня, 1961).

У беларускіх здраўніцах

Першыя дамы адпачынку ў нашай рэспубліцы былі арганізаваны яшчэ ў 1923 годзе: у раёне Ждановіч пад Мінскам, на базе купецкіх дач пад Гомелем — у Чонках, крыху пазней адкрыўся яшчэ адзін дом адпачынку — «Орша».

Цяпер для працоўных нашай рэспублікі створаны дзесяткі санаторыяў і дамоў адпачынку ў самых малюўнічых кутках Беларусі. Каўказа, Крыма, Прыбалтыкі. Кожны год робіцца ўсё магчымае для таго, каб працаўнікі фабрык, заводаў і калгасных палёў лепш правялі свой летні адпачынак.

Мы пабывалі ў начальніка Беларускага рэспубліканскага курортнага ўпраўлення прафсаюзаў Браніслава Вікенцьева Шалькевіча. Вось што ён расказаў:

— У гэтым годзе па пуцёчках прафсаюза ў санаторыях і дамах адпачынку пабывала каля 150 тысяч чалавек. У параўнанні з мінулым годам лік адпачываючых павялічыўся больш чым на 20 тысяч. Да летняга сезону адкрыты новыя дамы адпачынку — «Беларусь» пад Мінскам, «Лясныя азёры» ў раёне Ушачы. «Беларусь» — гэта адзін з лепшых, добраўпарадкаваных дамоў адпачынку. Ён адкрыўся зусім нядаўна ў маляўнічым кутку на беразе Свіслачы. У прыгожых трохпавярховых карпусах размясціліся жылыя пакоі, кожны на два чалавекі, сталовая, клуб, бібліятэка, зала для адпачынку і танцаў, бильярдны пакой. Толькі ў гэтым адным доме адпачынку пабывае звыш шасці тысяч чалавек.

К летняму сезону быў добраўпарадкаван пляж у Чонках, пабудаваны яшчэ адзін корпус у доме адпачынку «Рось», высаджана каля двух тысяч дрэваў і кустарнікаў на тэрыторыі санаторыя імя Леніна ў Бабруйску, зроблены прыгожы

спуск да ракі Бярэзіны, добраўпарадкаваны санаторый «Лётцы», дзе лечацца сардэчныя хворыя. Тут увайшла ў строй раёнавая лабараторыя.

З пакалення ў пакаленне перадаюцца песні і легенды, складзеныя аб прыгожым і велічным возеры Нарач. Гэта любімае месца адпачынку беларусаў. Тут абсталюваны дамы адпачынку, турыстычная база. Зараз на беразе Нарачы ўзводзяцца карпусы яшчэ аднаго дома адпачынку на 265 месцаў зімой і 565 — летам.

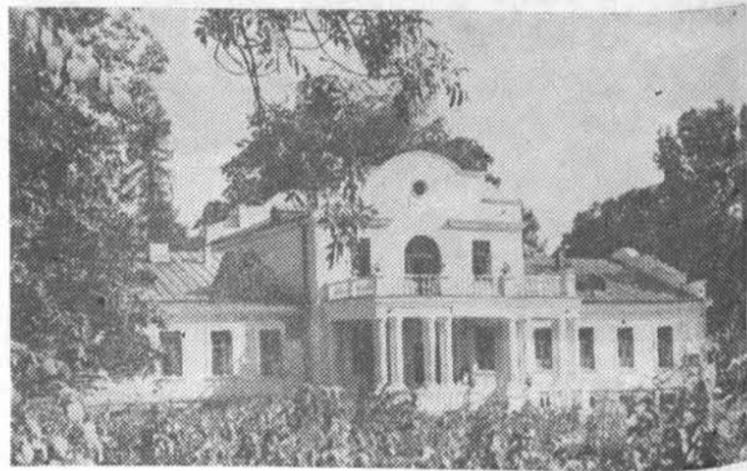
Сотні людзей едуць адпачываць і набірацца сіл у санаторый Нясвіж. Тут добра абсталюваны электралячэбніца і інгаліаторый. Шырока ўжываюцца вуглякіслыя, раёнавыя, хвацкія і іншыя ванны, выкарыстоўваюцца лячэбныя гразі. З вялікім задавальненнем адпачываючыя гуляюць па старажытнаму парку, у якім сабраны шматлікія прадстаўнікі расліннага свету.

Прырода шчодро адарыла сваім характам куток Беларусі, дзе размешчаны дом адпачынку «Ждановічы». Летам у кожную змену тут адпачывае 600 чалавек, зімой — 400. На ўзгорку, сярод сасновага бору, пабудаваны яшчэ адзін корпус. На тэрыторыі дома адпачынку нядаўна геологі адкрылі лячэбную мінеральную ваду.

Для маці з дзецьмі абсталюваны дом адпачынку ў Ашмянках. З усіх куткоў рэспублікі з'язджаюцца сюды маці з дзецьмі. Для іх арганізуюцца экскурсіі ў Вільнюс — сталіцу суседняй з Беларуссю Літвы, на радзіму беларускага паэта Францішка Багушэвіча — у вёску Кушляны і іншыя месцы.

На беразе Чорнага мора, у Місхоры і Сочы, таксама адкрыты санаторый «Беларусь».

На здымках: 1. Адзін з карпусоў дома адпачынку «Савейкі» (недалёка ад Баранавіч). 2. Вабруйскае санаторый імя Ул. І. Леніна.

НАШ АДРАС

Мінск, праспект імя Сталіна, 77. Дом друку, пакой № 20. Для пісьмаў (für Briefe): Minsk, Posthlllessfach № 14.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

ФАКТЫ ВЫКРЫВАЮЦЬ

(Пачатак на 3-й стар.)

Былая зняволеная канцлагера Калдычэва настаўніца Марыя Іванаўна Ермаковіч асабіста бачыла ў праходнай лагера знявечаны груп урача Назарава з м. Новая Мыш, а каля шыбеніцы ў двары лагера стаяў юнак гадоў шаснаццаці, які ўвесь час крычаў: «Уцякаў, дагналі!». Калі голас юнака слабеў, яго збіваў ахоўнік. Нацшыўшыся такім чынам удалась тут жа павесіць юнака. Былы зняволены гэтага лагера Леанід Захаравіч Васілевіч расказаў, што ў лагеры пад будынкам камендатуры была спецыяльная камера катаванняў, дзе ў час допыту зняволеным практовалі іголкамі язык, падвешвалі, расцягвалі мускулы і нацоўвалі на іх спецыяльна выдрэсаваных сабак.

У сакавіку 1944 г. ахоўнікам Калдычэўскага лагера быў арыштаваны сын жыхара г. Баранавічы Шчацко Віктара Сцяпанавіча. Праз некалькі дзён ён быў павешан у лагеры ў ліку дзесяці іншых юнакоў. Перад павешаннем ён быў настолькі збіты Гутырчыкам і яго падначаленымі, што ледзь быў апазнаны родным бацькам. Зняволеных гэтага лагера Куціцу Ядвігі, жыхарку ст. Альберцін Слонімскага раёна, і Смірнову Палагею, якая да арышту жыла ў м. Палонка Новамышскага раёна, чатыры разы дапытвалі электрычным токам.

Недалёка ад лагера ва ўрочышчы Лозы была пабудавана крэмацыйная печ, у якой спалена 800 чалавек. Пры абследаванні Калдычэўскага лагера вывучлены месцы пахавання трупаў, у тым ліку 14 магіл жамерам 35х5 м. Пры поўным ускрысці ў гэтых ямах знойдзены трупы мужчын, жанчын і дзяцей, зваленых у беспарадку, уніз тварамі з адвезенымі назад і звязанымі калючым дротам рукамі.

Усяго замучана, павешана і расстраляна ў Калдычэўскім лагеры 8 600 мірных жыхароў. Колькі ж грэба мець нахабства, каб пасля

ўсяго гэтага заяўляць, быццам БЦР і яе стаўленікі абаранялі інтарэсы беларускага народа!

6 сакавіка 1944 г. Астроўскі выдаў загад аб мабілізацыі ўсіх мужчын 1908—1924 гг. нараджэння ў так званую беларускую краёвую абарону. Па гэтай загаду многія беларусы воляй-няволяй былі мабілізаваны і скарыстоўваліся немцамі ў карных аперацыях супраць партызан і мірных жыхароў, у выніку чаго было праліта многа крыві.

«Жаўнеры» 11 батальёна БКА, які дыслацыраваліся ў м. Грэску, толькі ў маі 1944 года поўнацю спалілі вёскі Бор і Рог Грэскага раёна, абрабавалі жыхароў в. Асавец, а ў вёсках Апаліны і Труханавічы застрэлілі некалькі сялян.

Такія зверствы чыніліся і ў радзе іншых раёнаў.

Добра, што многія беларусы ў час распавалі каварную задуму фашыстаў і прадажнай рады Астроўскага, зразумелі, што яны змагаюцца супраць сваіх жа братаў, пакінулі службу ў БКА і перайшлі на бок партызан.

Паны нацыяналісты спрабавалі зрабіць уплыў і на нашу моладзь. Тысячы беларускіх юнакоў і дзяўчат былі вывезены ў нямецкае рабства ў Германію. А тых, што засталіся на Радзіме, уцягвалі ў розныя саюзы з тым, каб пасля адпаведнай ідэалагічнай апрацоўкі, і іх накіраваць на катаргу. Але беларускія юнакі і дзяўчаты не верылі гебельсаўскім прыхвасням Астроўскага і яго рэферэнтам па СБМ Ганько, Абрамавай, Сураваму і ім падобным і падтрымлівалі сувязь з партызанамі, смела змагаліся супраць нямецкіх акупантаў і іх памагатых.

Забойцам і катам удалося знайсці часовы прытулак на розных кантынентах «вольнага свету». Але рана ці позна распазнаюць іх не толькі нашы суайчыннікі, а і народы тых краін, дзе яны працягваюць сваю чорную справу. **Міхась МІРАНОВІЧ.**

НОВАЕ ПІЯНІНА «БЕЛАРУСЬ»

БАРЫСАУ. Штодзённа Барысаўская фабрыка піянна выпускае звыш 50 інструментаў з маркай «Беларусь». Яны ідуць ва ўсе куткі краіны і маюць вялікі попит у насельніцтва.

Калектыў прадпрыемства праўдле вялікія клопаты аб якасці сваёй прадукцыі. Шмат увагі ўдзяляецца механізацыі і аўтаматызацыі вытворчасці. Прадпрыемства тэхнічна пераўзбройваецца.

Укараняюцца паліравальныя аўтаматы. Устаноўлены новыя фугавальныя, стругальныя і круглапільныя з гусенічнай падачай станкі. Аўтаматызуецца выраб металічных дэталей. Цэх механікі ўкараніў на ўсіх аперацыях калібры. Мадэрнізаваны станкі на навіўцы басавых струн, ужываюцца новыя клеевыя і аддзелачныя матэрыялы.

На фабрыцы распрацавана новая мадэль «Беларусь-4». Цяпер выпрабавецца выраблены ўзор піянна. Яно будзе адрознівацца ад існуючага меншымі размерамі корпуса. Змяняецца даўжыня і таўшчыня струн, размеркаванне іх па рэгістрах. Гэта значна палепшыць гучанне і дасць роўны пераход ад басавага рэгістра да дысантавага. Змяняецца тэхналогія аддзелкі інструменту.